

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЄЮ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ: ПАРАДИГМА ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ ІННОВАТИКИ

THE STRATEGY MANAGEMENT MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE STATE'S ECONOMIC SYSTEM: THE PARADIGM OF TRANSFORMATIONAL CHANGES AND THE SYNERGETIC EFFECT OF INNOVATION

Парадигма трансформаційних перетворень сучасної економічної системи акцентує увагу на інноваційності державного менеджменту в сфері управління стратегією розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави. У матеріалах наукового дослідження наведено перелік основних макроекономічних показників економічного та соціального розвитку України у період з 2020 по 2024 роки, наведено схематичне відображення основних проблемних аспектів забезпечення прогресивного розвитку держав світу в умовах трансформації за даними звіту «Global Economic Prospects» від Світового Банку. Крім того, проаналізовано динаміку компаративного аналізу щодо визначення стану економічних систем держав світу крізь призму показників рівня їх інвестиційної привабливості у вигляді порівняльного аспекту даних за 2020 та 2023 роки, відображено перелік сучасних пріоритетів системи розвитку інвестиційної привабливості національної економіки в умовах повномасштабного воєнного вторгнення.

Ключові слова: модель, управління, стратегія, інвестиційна привабливість, система, парадигма, синергія.

The paradigm of transformational transformations of the modern economic system emphasizes the innovativeness of state management in the field of managing the strategy of developing the investment attractiveness of the state's economic system. The materials of the scientific research include a list of the main macroeconomic indicators of the economic and social development of Ukraine in the period from 2020 to 2024, and a schematic representation of the main problematic aspects of ensuring the progressive development of the countries of the world in the conditions of transformation according to the data of the report "Global Economic Prospects" from the World Bank. In addition, the dynamics of comparative analysis regarding the determination of the state of the economic systems of the world through the prism of indicators of the level of their investment attractiveness in the form of a comparative aspect of the data for 2020 and 2023 were analyzed, a list of modern priorities of the system for the development of the investment attractiveness of the national economy in the conditions of a full-scale military invasion was reflected. The investment agenda of the national economic system reproduces the peculiarities of the implementation of a set of strategic vectors for ensuring economic transformations. The choice of mechanisms and tools for regulation of the conceptual foundations of the formation of a strategy for the development of the investment attractiveness of the national economic system depends on the spectrum of solutions to the primary problematic aspects, namely: the sectoral affiliation of the economic system of the state, the level of its competitiveness on the world stage, the state of the institutional environment, the state of regulatory and legal support, etc. Thus, it is obvious that the formation of a single generalized reference model for managing the investment attractiveness of the national economic system is impossible.

Key words: model, management, strategy, investment attractiveness, system, paradigm, synergy.

УДК 336.67

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.13-11>

Атамас О.П.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку,
оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Atamas Oleksandr

Dnipro State Agrarian and Economic
University

Постановка проблеми та її актуальність.

Впорядкована та налагоджена система управління є запорукою ефективної діяльності будь-якої економічної системи. В свою чергу, ефективне управління інвестиційною діяльністю сприяє стабільності функціонування економіки на макрорівні, можливості отримувати інвестиційний капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним та практичним аспектам управління інвестиційною діяльністю присвячено значну кількість робіт учених, зокрема: Ареф'єва О.В. [1], Бушовська Л.Б. [2], Войнаренко М.П. [3], Крамаренко К.М. [4], Левицький В.В. [6], Майорова Т.В. [7], Новикова І.В. [8], Паньков О.Б. [9], Феєр О.В. [10] та інші. Незважаючи на значний обсяг наукових робіт у вказаній сфері, питання розробки і

впровадження ефективної системи управління інвестиційною діяльністю потребує подальшого наукового дослідження.

Мета статті. Метою статті є аналіз моделі управління стратегією розвитку інвестиційної привабливості економічної системи держави у контексті парадигми трансформаційних перетворень та синергетичного ефекту інноватики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна адженда національної економічної системи відтворює особливості реалізації комплексу стратегічних векторів забезпечення економічних перетворень. Вибір механізмів та інструментарію регулювання концептуальних засад формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості національної економічної системи

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7511-8586>

залежить від спектру вирішення першочергових проблемних аспектів, а саме: секторальної приналежності економічної системи держави, рівня її конкурентоспроможності на світовій арені, стану інституційного середовища, стану нормативно-правового забезпечення та інше. Таким чином, очевидним є той факт, що формування єдиної узагальненої еталонної моделі управління інвестиційною привабливістю національної економічної системи є неможливим.

У табл. 1 представлено перелік основних макроекономічних показників економічного та соціального розвитку України, що є основоположними при попередньому інформаційному аналізі стану національної економічної системи та формують уявлення потенційного інвестора щодо доцільності реалізації комплексу проєктів та програм на території держави.

Враховуючи позитивний економічний прогноз Національного Банку України, доцільним є наголосження на аспектах необхідності трансформаційних економічних перетворень. У 2024 році планується зростання показника валового внутрішнього

продукту України на рівні 4,6% порівняно із попереднім 2023 роком [10]. Однак, за економічними прогнозами експертів, потреба у додатковому фінансуванні видатків бюджету за рахунок міжнародної фінансової допомоги та запозичень на внутрішньому ринку у 2024 році складе більше 36 млрд. євро.

Схематичне відображення основних проблемних аспектів забезпечення прогресивного розвитку держав світу в умовах інвестиційної трансформації за 2023 рік за даними звіту «Global Economic Prospects» від Світового Банку зображено на рис. 1.

Відповідне дослідження отриманих економічних розрахунків ґрунтується на вимірюванні спектрі впливу факторів зовнішньо- та внутрішньоекономічного впливу на формування рівня інвестиційної привабливості економічної систем держави світу з метою їх кластеризації за наступними основними видами кластерів, а саме: кластер з високим рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави; кластер з достатнім рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави; кластер з помірним рівнем

Таблиця 1

Перелік основних макроекономічних показників економічного та соціального розвитку України у період з 2020 по 2024 рр.

Назва узагальненого економічного показника		Рік				
		2020	2021	2022	2023	2024 (прогноз)
Валовий внутрішній продукт:						
-	номінальний, млрд грн	4 222	5 451	5 239	6 486	7 643
-	% до попереднього року	96,2	103,4	71,2	105,0	104,6
Дефлятор ВВП, %		110,3	124,8	134,9	117,9	113,0
Індекс споживчих цін:						
-	у середньому до попереднього року, %	102,7	109,4	120,2	112,9**	108,5
-	грудень до грудня попереднього року, %	105,0	110,0	126,6	105,1**	109,7
Індекс цін виробників промислової продукції:						
-	у середньому до попереднього року, %	98,4	140,8	147,3	124,2	118,9
-	грудень до грудня попереднього року, %	114,5	162,2	138,2	116,2	111,4
Середньомісячна зарплата працівників, бруто:						
-	номінальна, грн	11 591	14 014	14 847	17 442**	21 809
Робоча сила у віці 15-70 років, млн осіб		17,6	17,3	15,2	15,1	15,1
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років, млн осіб		15,9	15,6	12,4	12,2	12,3
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років за методологією Міжнародної організації праці, % до робочої сили відповідної вікової групи		9,5	9,9	18,4	18,9	18,7
Баланс товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн євро		-2 022	-2 320	-24 867	-34 585**	-36 855***
Баланс товарів та послуг, % від ВВП		-1,5	-1,4	-16,3	-21,0	-21,4

* проаналізовано та згруповано автором на підставі [5]

** 4 відповідають показникам, схваленим постановою Кабінету Міністрів від 15 грудня 2023 року № 1315.

*** розраховано, враховуючи обсяги у млн дол. США, схвалені постановою Кабінету Міністрів від 15 грудня 2023 року № 1315, та обмінний курс євро/долар США (в середньому за період) на рівні 1,09 доларів США за євро у 2024 році, що закладалося в якості припущень до прогнозних розрахунків.

Рис. 1. Схематичне відображення основних проблемних аспектів забезпечення прогресивного розвитку держав світу в умовах трансформації за даними звіту «Global Economic Prospects» від Світового Банку, 2023 рік*

Джерело: проаналізовано та згруповано автором на основі [105]

інвестиційної привабливості економічної системи держави; кластер з низьким рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави (табл. 2).

З метою проведення порівняльного аналізу спектру відповідної кластеризації рівня інвестиційної привабливості економічної системи держав світу обрано два періоди – 2020 та 2023 роки. Для проведення оцінки всеохоплюючого впливу

дисперсійного, кластерного й дискримінантного аналізу означеного проблемного аспекту визначення рівня інвестиційної привабливості економічної системи держави, – використано спеціальний програмний пакет Statistica та Deductor Academic.

У контексті видозмін економічної системи держави формуються новітні пріоритети системи розвитку інвестиційної привабливості національної економіки на поточний період (рис. 2).

Таблиця 2

Динаміка компаративного аналізу щодо визначення стану економічних систем держав світу крізь призму показників рівня їх інвестиційної привабливості, порівняльний аспект даних за 2020 та 2023 роки

	2020 рік		2023 рік	
	Назва кластеру	Склад кластеру	Назва кластеру	Склад кластеру
РОКИ / ДИНАМІКА КЛАСТЕРИЗАЦІЇ	Кластер з високим рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Австрія, Бельгія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Люксембург, Швейцарія, Великобританія	Кластер з високим рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Швеція, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Люксембург, Швейцарія, Великобританія
	Кластер з достатнім рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Ірландія	Кластер з достатнім рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Чехія, Ірландія
	Кластер з помірним рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Чехія, Польща	Кластер з помірним рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Польща, Казахстан, Болгарія, Туреччина, Чорногорія, Литва
	Кластер з низьким рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Греція, Угорщина, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Чорногорія, Албанія, Вірменія, Білорусь, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Естонія, Грузія, Португалія, Румунія, Туреччина, Україна	Кластер з низьким рівнем інвестиційної привабливості економічної системи держави	Греція, Білорусь, Кіпр, Естонія, Румунія, Україна, Португалія

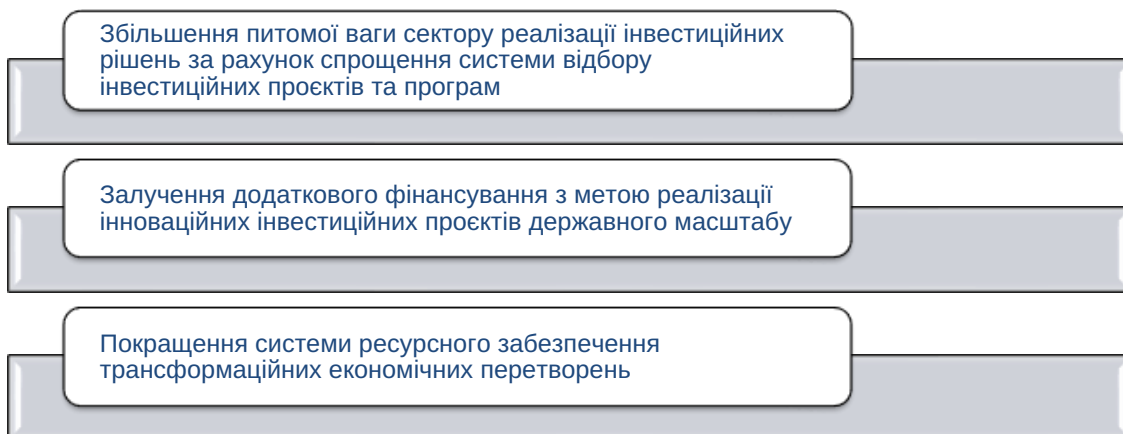

Рис. 2. Сучасні пріоритети системи розвитку інвестиційної привабливості національної економіки в умовах повномасштабного воєнного вторгнення

Джерело: розроблено автором

Відтак, системно-функціональний підхід до стратегічного забезпечення функціонування системи розвитку інвестиційної привабливості національної економіки формується на трьох основних постулатах, а саме:

- проведенні комплексного глибинного аналізу економічної ситуації в державі із врахуванням особливостей її проблемних аспектів;
- формулювання стратегічного плану забезпечення прогресивного розвитку національної економічної системи у довгостроковій перспективі;
- проведення моніторингу та забезпечення ефективного рівня управління інноваційними змінами (наприклад, аутсорсинг, формулювання ключових економічних показників, бенчмаркінг на макроекономічному рівні та інше).

Світова практика засвідчує високий ступінь зацікавленості у імплементації інвестиційних трансформаційних процесів на макроекономічному рівні. Інвестиційна адженда наголошує на комплексності рішень системи розвитку інвестиційної привабливості, враховуючи необхідність реалізації спектру структурних економічних перетворень й трансформаційних зрушень.

Висновки. Формування стратегічних пріоритетів та операційних цілей стратегічного управління системою розвитку інвестиційної привабливості економіки країни зумовлюють необхідність визначення та аналізу великої кількості загроз для даної системи крізь призму інноваційного забезпечення, трансформаційних економічних перетворень у середньо- та довгостроковій перспективах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Arefieva O.V., Miagkyh I.M., Solovei N.V. The impact of investment climate and financial analysis implications in making investment decisions. *Вісник Київського національного університету технологій*

та дизайну. Серія Економічні науки. 2018. № 6 (129). С. 143–152.

2. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство.* 2017. Вип. 11. С. 170–176. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/28.pdf (дата звернення: 10.12.2023)

3. Войнаренко М.П., Єпіфанова І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с.

4. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2019. Випуск 4 (21). С. 246–250. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/40.pdf (дата звернення: 10.12.2023)

5. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки.* 2018. Вип. 31. С. 83–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення: 10.12.2023)

6. Левицький В.В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. *ВІСНИК ЖДТУ.* 2011. № 2(56). С. 69–71.

7. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

8. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.

9. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2020. № 4(115). С. 90–93. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf (дата звернення: 10.12.2023)

10. Феєр О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств у ринкових умовах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні:*

етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 851. С. 140–145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_20 (дата звернення: 10.12.2023)

REFERENCES:

1. Arefieva, O.V., Miagkyh, I.M. and Solovei, N.V. (2018), "The impact of investment climate and financial analysis implications in making investment decisions", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu tekhnolohij ta dyzajnu. Seriya Ekonomichni nauky*, vol. 6 (129), pp. 143–152.
2. Bushovska, L.B. (2017). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu yak vazhlyvyi skladnyk ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Management of investment activity as an important component of the economic security of the enterprise], *Economy and society*, vol. 11, pp. 170–176. Available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/28.pdf (Accessed 10 December 2023).
3. Voinarenko, M.P. and Yepifanova, I.Yu. (2011). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu promyslovykh pidpriemstv [Management of investment activity of industrial enterprises], *VNTU*, Vinnitsia, Ukraine.
4. Kramarenko, K.M. (2019). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku ekonomiky [Investment activity management of enterprises in the conditions of sustainable economic development], *Eastern Europe: economy, business and management*, vol. 4(21), pp. 246–250. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/40.pdf (Accessed 10 December 2023)
5. Kryvoviazuk, I.V. (2018). Investytsiina diialnist pidpriemstva: sutnist, metodyka analizu ta shliakhy pidvyshchennia yii efektyvnosti [Investment activity of the enterprise: essence, method of analysis and ways of improving its efficiency]. *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 31, pp. 83–90. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (Accessed 10 December 2023)
6. Levytskyi, V.V. (2011). Efektyvnist upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [The effectiveness of the enterprise investment management]. *VISNYK ZhDTU*, vol. 2(56), pp. 69–71.
7. Maiorova, T.V. (2009). Investytsijna diial'nist' [Investment activity]. *Tsentr uchbovoi literatury*, Kyiv, Ukraine.
8. Novykova, I.V. (2013). Vartisno-orientovane upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [Cost-oriented management of the enterprise investment activities]. Abstract of Ph.D. dissertation, Economics and Management of enterprises (communication activities), *Sumy State University*, Sumy, Ukraine.
9. Pankov, O.B. (2020). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu yak bazovyi skladnyk ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Investment management as a basic component of economic security of the enterprise], *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 4(115), pp. 90–93. Available at: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf (Accessed 10 December 2023)
10. Feier, O.V. (2016). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstv u rynkovykh umovakh [Investment management of enterprises in market conditions], *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problem rozvytku*, vol. 851, pp. 140–145. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_20 (Accessed 10 December 2023).